

Sygnatura akt XXVIII C 4020/21

POSTANOWIENIE

Dnia 26 października 2022 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie XXVIII Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: sędzia Piotr Bednarczyk

po rozpoznaniu 26 października 2022 roku w Warszawie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa D. Z., T. C.

i J. C.

przeciwko (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

o ustalenie i zapłatę

postanawia:

I. zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej o udzielenie odpowiedzi na pytanie prejudycjalne:

Czy art. 6 ust. 1 oraz art. 7 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich w świetle zasady skuteczności i proporcjonalności jak również art. 34 ust. 1 lit b i lit. g oraz 70 ust. 1 i 4 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiającej ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie przepisom prawa krajowego, zgodnie z którymi względem banku, wobec którego wszczęto przymusową restrukturyzację, niedopuszczalne jest uwzględnienie wniosku konsumenta o zarządzenie przez sąd środka tymczasowego (zabezpieczenia powództwa) polegającego na zawieszeniu na czas trwania postępowania sądowego obowiązku spłaty rat kapitałowo-odsetkowych wynikającego z umowy kredytu, która prawdopodobnie zostanie uznana przez sąd za nieważną na skutek usunięcia z niej nieuczciwych warunków umownych - tylko z tej przyczyny, że bank tej objęty został przymusową restrukturyzacją?

II. na podstawie artykułu 177 § 1 punkt 3¹ kodeksu postępowania cywilnego zawiesić postępowanie wywołane wniesieniem wniosku o zabezpieczenie do czasu zakończenia postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

sygnatura XXVIII C 4020/21

Uzasadnienie postanowienia z 26 października 2022 r.

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Sąd odsyłający

Sąd Okręgowy w Warszawie XXVIII Wydział Cywilny

Strony postępowania głównego

Powód: D. Z., T. C. i J. C.

Pełnomocnik powodów: Radca prawny W. B.

Pozwany: (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

Pełnomocnik pozwanego: Radca prawny T. G.

Przedmiot sporu w postępowaniu głównym

1. Powodowie są konsumentami, którzy zawarli z pozwanym bankiem umowę kredytu hipotecznego indeksowanego do CHF (franka szwajcarskiego), przy czym nie spłacili dotąd wszystkich umówionych rat. Wskazują, że umowa zawierała nieuczciwe warunki dotyczące indeksacji kredytu i żądają stwierdzenia nieważności umowy oraz zwrotu wpłaconych rat.
2. W toku postępowania ogłoszono przymusową restrukturyzację pozwanego banku. Powodowie złożyli wniosek o zabezpieczenie zmierzający do wstrzymania płatności kolejnych rat kredytu, które nie mogłyby już zostać odzyskane ze względu na restrukturyzację i spodziewaną upadłość pozwanego banku.

Przepisy i orzecznictwo Unii Europejskiej

3. Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Dążąc do popierania interesów konsumentów i zapewnienia wysokiego poziomu ochrony konsumentów, Unia przyczynia się do ochrony zdrowia, bezpieczeństwa i interesów gospodarczych konsumentów, jak również wspierania ich prawa do informacji, edukacji i organizowania się w celu zachowania ich interesów (art. 169 ust. 1).

4. Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej.

Zapewnia się wysoki poziom ochrony konsumentów w politykach Unii (art. 38).

5. Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. 1993, L 95, s. 29 - wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 15, t. 2, s. 288), dalej: Dyrektywa 93/13.

Obowiązkiem Państw Członkowskich jest zapewnienie, aby umowy zawierane z konsumentami nie zawierały nieuczciwych warunków (motyw czwarty).

Państwa Członkowskie powinny zapewnić, aby nieuczciwe warunki nie były zamieszczane w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami oraz, jeżeli jednak takie warunki zostają w nich zawarte, aby nie były one wiążące dla konsumenta, oraz zagwarantować, żeby umowa obowiązywała strony zgodnie z zawartymi w niej postanowieniami, pod warunkiem że po wyłączeniu z umowy nieuczciwych warunków może ona nadal obowiązywać (motyw dwudziesty pierwszy).

Sądy i organy administracyjne Państw Członkowskich muszą mieć do swojej dyspozycji stosowne i skuteczne środki zapobiegające stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (motyw dwudziesty czwarty).

Państwa Członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków (art. 6 ust. 1).

Zarówno w interesie konsumentów, jak i konkurentów państwa członkowskie zapewnią stosowne i skuteczne środki mające na celu zapobieganie stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami (art. 7 ust. 1).

6. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/59/UE z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiająca ramy na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz zmieniająca Dyrektywę Rady 82/891/EWG i Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/24/WE, 2002/47/WE, 2004/25/WE, 2005/56/WE, 2007/36/WE, 2011/35/

UE, 2012/30/UE i 2013/36/EU oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1093/2010 i (UE) nr 648/2012 (Dz.Urz.UE.L Nr 173, str. 190) – powoływana dalej jako Dyrektywa 2014/59

Ingerencja w prawa własności nie powinna być nieproporcjonalna. Zainteresowani wierzyciele i zainteresowani akcjonariusze nie powinni ponieść większych strat niż te, które ponieśliby, jeśli instytucja zostałaby zlikwidowana w momencie podjęcia decyzji o uruchomieniu procedury restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji. W przypadku częściowego przeniesienia aktywów instytucji objętej restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją na rzecz nabywcy prywatnego lub instytucji pomostowej, pozostała część danej instytucji powinna zostać zlikwidowana w ramach standardowego postępowania upadłościowego. W celu ochrony pozostałych akcjonariuszy i wierzycieli instytucji objętej likwidacją, powinni być oni w ramach likwidacji uprawnieni do otrzymania z tytułu swoich roszczeń lub w ramach odszkodowania płatności w kwocie nie niższej od kwoty, którą szacunkowo odzyskaliby, jeśli cała instytucja zostałaby poddana likwidacji w ramach standardowego postępowania upadłościowego (motyw 50)

Niniejsza Dyrektywa nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z prawami, wolnościami i zasadami uznanymi w szczególności w Karcie, a zwłaszcza z prawem własności, prawem do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu oraz z prawem do obrony. (motyw 130)

Artykuł 34. Ogólne zasady rządzące restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją.

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, stosując instrumenty restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji oraz wykonując uprawnienia w zakresie prowadzenia restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, podejmowały wszystkie stosowne środki celem zagwarantowania, że działanie w ramach restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji jest podejmowane zgodnie z następującymi zasadami:

a) w pierwszej kolejności straty ponoszą akcjonariusze instytucji objętej restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją;

b) po akcjonariuszach straty ponoszą wierzyciele instytucji objętej restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją zgodnie z kolejnością zaspokajania roszczeń na mocy standardowego postępowania upadłościowego, z wyjątkiem przypadków, w których niniejsza Dyrektywa wyraźnie stanowi inaczej;

c) następuje wymiana zarządu i kadry kierowniczej wyższego stopnia instytucji objętej restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją, poza tymi przypadkami, gdy utrzymanie zarządu i kadry kierowniczej wyższego stopnia – w całości lub w części, stosownie do okoliczności – uznaje się za konieczne do osiągnięcia celów restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji;

d) zarząd i kadra kierownicza wyższego stopnia instytucji objętej restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją zapewniają wszelką pomoc niezbędną do osiągnięcia celów restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji;

e) osoby fizyczne i prawne ponoszą na mocy prawa państwa członkowskiego i zgodnie z przepisami prawa cywilnego lub karnego osobistą odpowiedzialność za upadłość instytucji;

f) o ile w niniejszej Dyrektywie nie przewidziano inaczej, wierzyciele należący do tej samej kategorii są traktowani w ten sam sposób;

g) żaden z wierzycieli nie ponosi strat większych niż te, które poniósłby w sytuacji, gdyby dana instytucja lub podmiot, o którym mowa w art. 1 ust. 1 lit. b), c) lub d), zostały zlikwidowane w ramach standardowego postępowania upadłościowego zgodnie z zabezpieczeniami określonymi w art. 73–75;

h) depozyty gwarantowane są w pełni chronione; oraz

i) działanie w ramach restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji jest podjęte zgodnie z zabezpieczeniami określonymi w niniejszej Dyrektywie.

2. Jeżeli instytucja jest podmiotem powiązaniem, organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji stosują nie naruszając przepisów art. 31, instrumenty restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji oraz wykonują uprawnienia w zakresie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w sposób, który ogranicza do minimum wpływ na inne podmioty powiązane oraz całą grupę, a także ogranicza do minimum negatywne skutki dla stabilności finansowej w Unii i jej państwach członkowskich, a w szczególności w państwach, w których dana grupa prowadzi działalność.

3. Stosując instrumenty restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji oraz wykonując uprawnienia w zakresie prowadzenia restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, państwa członkowskie zapewniają w stosownych przypadkach zgodność z unijnymi ramami pomocy państwa.

4. Jeżeli wobec instytucji lub podmiotu, o którym mowa w art. 1 ust. 1 lit. b), c) lub d), stosuje się instrument zbycia działalności, instrument instytucji pomostowej lub instrument wydzielenia aktywów, uznaje się, że ta instytucja lub ten podmiot są objęte postępowaniem upadłościowym lub innym podobnym postępowaniem do celów art. 5 ust. 1 Dyrektywy Rady 2001/23/WE.

5. Stosując instrumenty restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji oraz wykonując uprawnienia w zakresie przeprowadzania restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w razie potrzeby informują przedstawicieli pracowników oraz konsultują się z nimi.

6. Organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji stosują instrumenty restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, a także wykonują uprawnienia w zakresie prowadzenia restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji, nie naruszając przepisów dotyczących reprezentacji pracowników w organach zarządzających spółek, jak również zasad ukształtowanych przez praktykę.

Artykuł 70. Uprawnienie do ograniczenia egzekucji zabezpieczeń wierzytelności.

1. Państwa członkowskie zapewniają, by organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji posiadały uprawnienie do ograniczenia zabezpieczonym wierzycielom instytucji objętej restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją możliwości egzekucji zabezpieczeń wierzytelności w odniesieniu do wszelkich aktywów tej instytucji objętej restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją od chwili publikacji obwieszczenia o ograniczeniu zgodnie z art. 83 ust. 4 do północy w państwie członkowskim, w którym instytucja ta ma siedzibę, dnia roboczego następującego po tym opublikowaniu.

2. Organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji nie wykonują uprawnienia, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, względem któregośkolwiek z poniższych:

a) zabezpieczenia wierzytelności systemów lub operatorów systemów wyznaczonych do celów Dyrektywy 98/26/WE;

b) kontrahentów centralnych, którzy uzyskali zezwolenie na prowadzenie działalności w Unii zgodnie z art. 14 rozporządzenia (UE) nr 648/2012, oraz kontrahentów centralnych z państw trzecich uznanych przez ESMA zgodnie z art. 25 tego rozporządzenia; oraz

c) banków centralnych w stosunku do aktywów zastawionych lub zapewnionych przez instytucję objętą restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją w drodze złożenia depozytu zabezpieczającego lub zabezpieczenia.

3. Jeżeli zastosowanie ma art. 80, organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji zapewniają, by wszelkie ograniczenia nałożone na mocy uprawnienia, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu były spójne dla wszystkich podmiotów powiązanych, w odniesieniu do których podejmowane jest działanie w ramach restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji.

4. Wykonując uprawnienie na mocy niniejszego artykułu, organy ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji uwzględniają wpływ, jaki wykonanie tego uprawnienia mogłoby mieć na prawidłowe funkcjonowanie rynków finansowych.

7. Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. 1993, L 95, s. 29 - wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 15, t. 2, s. 288), dalej: Dyrektywa 93/13.

Obowiązkiem Państw Członkowskich jest zapewnienie, aby umowy zawierane z konsumentami nie zawierały nieuczciwych warunków (motyw czwarty).

Państwa Członkowskie powinny zapewnić, aby nieuczciwe warunki nie były zamieszczane w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami oraz, jeżeli jednak takie warunki zostają w nich zawarte, aby nie były one wiążące dla konsumenta, oraz zagwarantować, żeby umowa obowiązywała strony zgodnie z zawartymi w niej postanowieniami, pod warunkiem że po wyłączeniu z umowy nieuczciwych warunków może ona nadal obowiązywać (motyw dwudziesty pierwszy).

Sądy i organy administracyjne Państw Członkowskich muszą mieć do swojej dyspozycji stosowne i skuteczne środki zapobiegające stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (motyw dwudziesty czwarty).

Państwa Członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków (art. 6 ust. 1).

Zarówno w interesie konsumentów, jak i konkurentów państwa członkowskie zapewnią stosowne i skuteczne środki mające na celu zapobieganie stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami (art. 7 ust. 1).

8. wyrok z dnia 21 grudnia 2016, F. G. N., C-154/15, C-307/15 i C-308/15, ECLI:EU:C:2016:980.

9. wyrok z dnia 14 czerwca 2012, B. E. de (...) SA, C-618/10, ECLI:EU:C:2012:349.

10. wyrok z dnia 19 czerwca 1990 r., F., C-213/89, EU:C:1990:257.

11. wyrok z dnia 11 stycznia 2001 r., S., C-226/99, EU:C:2001:14.

12. wyrok z dnia 13 marca 2007 r., U., C-432/05, ECLI:EU:C:2007:163.

13. wyrok z dnia 10 września 2014 r., K., C-34/13, EU:C:2014:2189.

14. wyrok z dnia 14 marca 2013 r., A., C- 415/11, EU:C:2013:164.

15. postanowienie z dnia 26 października 2016 r., I. O., sprawy połączone od C-568/14 do C-570/14, EU:C:2016:828.

16. wyrok z dnia 26 czerwca 2019 r., K., C-407/18, EU:C:1990:257.

17. wyrok z dnia 5 maja 2022 r., (...) SA przeciwko J., C-410/20, ECLI:EU:C:2022:351.

18. opinia Rzecznik Generalnej J. K. przedstawiona w dniu 19 listopada 2020 r., B. (...), F. de R., (...) SA przeciwko V., C- 504/19, ECLI:EU:C:2020:943.

Przepisy krajowe

19. Artykuł 385¹ ustawy z 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2020 roku, pozycja 1740), dalej jako KC:

§1. Postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

§2. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie.

§3. Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przyjętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

§4. Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje.

20. Artykuł 405 KC

Kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

21. Artykuł 410 KC

§1. Przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego.

§2. Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

22. Artykuł 189 ustawy z 17 listopada 1964 roku Kodeks postępowania cywilnego (tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2021 roku, pozycja 1805), dalej jako KPC:

Powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

23. Artykuł 730¹ KPC:

§ 1. Udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia.

§ 2. Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie.

§ 2(1). Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia uważa się za uprawdopodobniony, gdy żądającym zabezpieczenia jest powód dochodzący należności zapłaty z tytułu transakcji handlowej w rozumieniu ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych, w przypadku gdy wartość tej transakcji nie przekracza siedemdziesięciu pięciu tysięcy złotych, a dochodzona należność nie została uregulowana i od dnia upływu terminu jej płatności upłynęły co najmniej trzy miesiące.

§ 3. Przy wyborze sposobu zabezpieczenia sąd uwzględni interesy stron lub uczestników postępowania w takiej mierze, aby uprawnionemu zapewnić należyłą ochronę prawną, a obowiązanego nie obciążać ponad potrzebę.

24. Art. 731 KPC

Zabezpieczenie nie może zmierzać do zaspokojenia roszczenia, chyba że ustawa stanowi inaczej.

25. Art. 755 KPC

§ 1. Jeżeli przedmiotem zabezpieczenia nie jest roszczenie pieniężne, sąd udziela zabezpieczenia w taki sposób, jaki stosownie do okoliczności uzna za odpowiedni, nie wyłączając sposobów przewidzianych dla zabezpieczenia roszczeń pieniężnych. W szczególności sąd może:

- 1) unormować prawa i obowiązki stron lub uczestników postępowania na czas trwania postępowania;
- 2) ustanowić zakaz zbywania przedmiotów lub praw objętych postępowaniem;
- 3) zawiesić postępowanie egzekucyjne lub inne postępowanie zmierzające do wykonania orzeczenia;
- 4) uregulować sposób roztoczenia pieczy nad małoletnimi dziećmi i kontaktów z dzieckiem;
- 5) nakazać wpisanie stosownego ostrzeżenia w księdze wieczystej lub we właściwym rejestrze.

§ 2. W sprawach o ochronę dóbr osobistych zabezpieczenie polegające na zakazie publikacji może być udzielone tylko wtedy, gdy nie sprzeciwia się temu ważny interes publiczny. Udzielając zabezpieczenia, sąd określa czas trwania zakazu, który nie może być dłuższy niż rok. Jeżeli postępowanie w sprawie jest w toku, uprawniony może przed upływem okresu, na który orzeczono zakaz publikacji, żądać dalszego zabezpieczenia; przepisy zdania pierwszego i drugiego stosuje się. Jeżeli uprawniony zażądał dalszego zabezpieczenia, zakaz publikacji pozostaje w mocy do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia wniosku.

§ 2(1). Przepisu art. 731 nie stosuje się, jeżeli zabezpieczenie jest konieczne dla odwrócenia grożącej szkody lub innych niekorzystnych dla uprawnionego skutków.

§ 3. Sąd doręcza obowiązkanemu postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym, w którym nakazuje mu wykonanie lub zaniechanie czynności albo nieprzeszkadzanie czynnościom uprawnionego. Nie dotyczy to postanowień nakazujących wydanie rzeczy będących we władaniu obowiązkanego.

26. Art. 146 ustawy z 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (tekst jednolity z dnia 9 czerwca 2022 r., Dz.U. z 2022 r. poz. 1520)

1. Postępowanie egzekucyjne skierowane do majątku wchodzącego w skład masy upadłości, wszczęte przed dniem ogłoszenia upadłości, ulega zawieszeniu z mocy prawa z dniem ogłoszenia upadłości. Postępowanie to umarza się z mocy prawa po uprawomocnieniu się postanowienia o ogłoszeniu upadłości. Zawieszenie postępowania egzekucyjnego nie stoi na przeszkodzie przysądzeniu własności nieruchomości, jeżeli przybicia prawomocnie udzielono przed ogłoszeniem upadłości, a nabywca egzekucyjny wpłaci w terminie cenę nabycia.

2. Sumy uzyskane w zawieszonym postępowaniu egzekucyjnym, a jeszcze niewydane, przelewa się do masy upadłości po uprawomocnieniu się postanowienia o ogłoszeniu upadłości.

2a. Sumy uzyskane ze sprzedaży w postępowaniu egzekucyjnym składników majątkowych obciążonych rzeczowo traktuje się w postępowaniu upadłościowym jak sumy uzyskane z likwidacji obciążonych rzeczowo składników masy upadłości.

3. Po dniu ogłoszenia upadłości niedopuszczalne jest skierowanie egzekucji do majątku wchodzącego w skład masy upadłości oraz wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu lub zarządzenia zabezpieczenia na majątku upadłego, z wyjątkiem zabezpieczenia roszczeń alimentacyjnych oraz roszczeń o rentę z tytułu odszkodowania za wywołanie choroby, niezdolności do pracy, kalectwa lub śmierci oraz o zamianę uprawnień objętych treścią prawa dożywocia na dożywotnią rentę.

27. Art. 135 ustawy z 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji, (tj. z dnia 28 września 2022 r., Dz.U. z 2022 r. poz. 2253), powoływana dalej jako BFGU

1. Postępowanie egzekucyjne lub zabezpieczające skierowane do majątku podmiotu w restrukturyzacji wszczęte przed wszczęciem przymusowej restrukturyzacji podlega umorzeniu.

2. Umorzenie postępowania egzekucyjnego nie stoi na przeszkodzie przysądzeniu własności nieruchomości, jeżeli przybicia udzielono przed wszczęciem przymusowej restrukturyzacji, a nabywca egzekucyjny wpłaci w terminie cenę nabycia.

3. Sumy uzyskane w umorzonym postępowaniu, a jeszcze niewydane, zwraca się do podmiotu w restrukturyzacji, chyba że zostały uzyskane ze sprzedaży składników majątkowych obciążonych rzeczowo. Umorzenie postępowania egzekucyjnego nie stoi na przeszkodzie dokonaniu podziału sum uzyskanych ze sprzedaży składników majątkowych obciążonych rzeczowo przez organ postępowania egzekucyjnego.

4. W czasie trwania przymusowej restrukturyzacji w stosunku do podmiotu w restrukturyzacji niedopuszczalne jest wszczęcie postępowania egzekucyjnego i postępowania zabezpieczającego.

5. Do egzekucji świadczeń alimentacyjnych oraz rent z tytułu odszkodowania za wywołanie choroby, niezdolności do pracy, kalectwa lub śmierci oraz z tytułu zamiany uprawnień objętych treścią prawa dożywocia na dożywotnią rentę przepisów ust. 1–4 nie stosuje się.

Przedstawienie stanu faktycznego i postępowania

28. D. D. (obecnie Z.) wraz z rodzicami T. C. i J. C. w 2007 r. zawarli z pozwanym (...) Bank SA w W. umowę kredytu hipotecznego indeksowanego do CHF na kwotę 185 375,71zł (ok 40 000 EUR) na okres 360 miesięcy. Zgodnie z § 9 ust. 2 umowy kwota kredytu w dniu wypłaty miała zostać przeliczona na CHF po kursie kupna z tabeli banku. Zgodnie z § 10 ust. 3 umowy raty kredytu (obliczone w CHF) miały być przeliczone na PLN po kursie sprzedaży z tabeli banku z dnia płatności raty.

29. Kredyt został przeznaczony na pokrycie części ceny nabycia nieruchomości oraz pokrycie kosztów związanych z zaciągnięciem kredytu. Umowa kredytu przewidywała, że kapitał kredytu zostanie przeliczony na franki szwajcarskie (CHF) po kursie kupna określonym przez bank, zaś raty – obliczone we frankach – będą spłacane po kursie sprzedaży również określonym przez bank. Powodom przedstawiono informację o wpływie zmian oprocentowania i kursu waluty w postaci tabeli zawierającej porównanie wysokości rat kredytu przy założeniu, że kwota kredytu jest większa o 20 % oraz w przypadku wzrostu kursu o 9,21 % (co odpowiadało różnicy pomiędzy najwyższym i najniższym kursem w ciągu ostatniego roku).

30. Powodowie (kredytobiorcy) wnieśli pozew do tutejszego sądu i obecnie domagają się ustalenia nieważności powołanej umowy oraz zasądzenia 48 352,97 PLN oraz 27 171, 82 CHF (co po obecnych kursach odpowiada ok. 95 % wypłaconego kapitału) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie i kosztami procesu. Powodowie wskazali, że umowa kredytu zawierała niedozwolone postanowienia dotyczące indeksacji kwoty kredytu do waluty obcej. Dochodzona kwota stanowi sumę wpłat dokonanych przez powodów, stanowiącą nienależne świadczenie uzyskane przez pozwanego. Powodowie zgłosili także żądanie ewentualne, opierające się na założeniu abuzywności klauzul przeliczeniowych i możliwości kontynuowania umowy po usunięciu klauzul abuzywnych.

31. Pozwany bank domaga się oddalenia powództwa i zasądzenia kosztów procesu. Pozwany podniósł zarzuty formalne oraz zaprzeczył, aby postanowienia umowy miały charakter niedozwolony. Złożył dokumenty mające potwierdzić zgodność z prawem tych postanowień. Podniósł również, że bankowi przysługuje roszczenie o zwrot całego wypłaconego kapitału oraz o wynagrodzenie za korzystanie z tego kapitału.

32. 29 września 2022 r. Bankowy Fundusz Gwarancyjny działając na podstawie ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym wydał decyzję o wszczęciu przymusowej restrukturyzacji pozwanego banku z wykorzystaniem instrumentu instytucji pomostowej. Na mocy decyzji został utworzony nowy podmiot o nazwie (...) Bank SA, na który zostały przeniesione niemal wszystkie prawa i obowiązki pozwanego (...) Bank SA jednak z wyłączeniem praw majątkowych wynikających z czynności faktycznych, prawnych lub czynów niedozwolonych dotyczących umów kredytów i pożyczek denominowanych we franku szwajcarskim (CHF) lub indeksowanych kursem franka szwajcarskiego (CHF), oraz roszczeń wynikających z tych praw majątkowych, w tym objętych postępowaniami cywilnymi, administracyjnymi, niezależnie od daty ich podniesienia. Oznacza to, że majątek banku stanowią głównie roszczenia wynikające z umów kredytowych, które podobnie jak umowa powodów zawierają nieuczciwe warunki umowne i w perspektywie czasu również mogą zostać podważone. Wskazana decyzja jest przedmiotem pytania prejudycjalnego innego sądu w sprawie C-118/23.

33. Z oświadczeń medialnych Bankowego Funduszu Gwarancyjnego wynika, że w ciągu roku zostanie złożony wniosek o ogłoszenie upadłości pozwanego banku i jego likwidację. Powodowie oraz inni kredytobiorcy, którzy będą dochodzić roszczeń dotyczących realizacji skutku restytucyjnego przewidzianego przepisami Dyrektywy 93/13, będą zmuszeni zgłosić swoje roszczenia do syndyka, nie mając perspektywy realizacji tych roszczeń z powodu braku majątku pozwanego.

34. Po wszczęciu restrukturyzacji powodowie złożyli wniosek o udzielenie zabezpieczenia roszczenia o ustalenie nieważności umowy poprzez unormowanie praw i obowiązków stron postępowania na czas jego trwania poprzez:

i. wstrzymanie obowiązku dokonywania spłaty rat kredytu w wysokości i terminach określonych w umowie na czas od wniesienia pozwu do prawomocnego zakończenia postępowania,

ii. zakazanie pozwanemu złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu umowy,

(...). zakazanie pozwanemu umieszczenia w Biurze (...) informacji o niedokonywaniu przez powodów spłat kredytu w okresie od dnia udzielenia zabezpieczenia do zakończenia postępowania.

2. Rozpoznając wniosek powodów, sąd odsyłający powziął wątpliwości prawne dotyczące wykładni prawa unijnego wskazane w sentencji postanowienia odsyłającego.

Podstawy wystąpienia z pytaniem prejudycjalnym

3. Sąd odsyłający pragnie na wstępie zaznaczyć, że wniosek powodów o zabezpieczenie został złożony w postępowaniu zabezpieczającym, w którym sąd orzeka o środkach zabezpieczenia na podstawie uprawdopodobnienia twierdzeń stron, jednak z uwzględnieniem całego materiału dowodowego zebranego w sprawie. Choć co do zasady okoliczności faktyczne sprawy mogą różnić się od uznanych za uprawdopodobnione, to w postępowaniu głównym przeprowadzono już dowody wnioskowane przez strony i ustalone okoliczności z wyjątkowo dużym prawdopodobieństwem staną się podstawą wyroku. Ponadto przedmiotem pytania prejudycjalnego jest tylko jeden sposób zabezpieczenia (spośród trzech, o jakie wnioskowali kredytobiorcy).

4. Do udzielenia odpowiedzi na pytanie niezbędne jest przyjęcie następujących założeń wynikających z treści prawa krajowego:

i. skutkiem zawarcia w umowie niedozwolonych postanowień umownych nakładających na konsumenta ryzyku kursowe oraz zawierających odesłanie do kursów walut określanych przez bank i ich wyeliminowania z umowy jest brak możliwości dalszego obowiązywania całości umowy, równoznaczny z jej nieważnością na gruncie prawa krajowego (art. 385¹ KC),

ii. każdej ze stron nieważnej umowy przysługuje niezależne od roszczenia drugiej strony roszczenie o zwrot spełnionego świadczenia (art. 410 KC), przy czym zaspokojenie tych roszczeń może nastąpić także w drodze potrącenia.

5. Ponadto na podstawie przeprowadzonych w sprawie dowodów sąd uznał za wykazane, że:

i. powodowie są konsumentami,

ii. postanowienia § 9 ust. 2 oraz § 10 ust. 3 umowy są nieuczciwe, ponieważ nakładają na konsumentów ryzyko kursowe i zezwalają bankowi na dowolne kształtowanie spreadu walutowego (postanowienia te są zbliżone do postanowień umowy rozważanej w wyroku C-260/18),

(...). zawarte przez strony aneksu do umowy nie spowodowały przywrócenia skuteczności nieuczciwych postanowień.

6. Art. 385⁽¹⁾KC stanowi implementację Dyrektywy 93/13 do prawa polskiego. Zatem przepis ten powinien być wykładany w sposób zapewniający maksymalne skuteczne osiągnięcie celów tej Dyrektywy. Jak już wskazywał Trybunał, art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że warunek umowny uznany za nieuczciwy należy co do zasady uznać za nigdy nieistniejący, tak by nie wywoływał on skutków wobec konsumenta. W związku z tym sądowe stwierdzenie nieuczciwego charakteru takiego warunku powinno mieć co do zasady skutek w postaci przywrócenia sytuacji prawnej i faktycznej konsumenta, w jakiej znajdowałby się on w braku rzeczzonego warunku. Obowiązek wyłączenia przez sąd krajowy nieuczciwego warunku umownego nakazującego zapłatę kwot, które okazują się nienależne, wiąże się co do zasady z odpowiednim skutkiem restytucyjnym dotyczącym tych kwot. (zob. wyrok z dnia 21 grudnia 2016, F. G. N., C-154/15, C-307/15 i C-308/15, ECLI:EU:C:2016:980, pkt 61,62). Nakaz wykładni pronunijnej dotyczy również krajowych przepisów proceduralnych (zob. wyrok z dnia 14 czerwca 2012, B. E. de (...) SA, C-618/10, ECLI:EU:C:2012:349, pkt 53-57).

7. Trybunał wielokrotnie formułował ogólne stwierdzenia dotyczące konieczności zapewnienia sądom krajowym możliwości zarządzenia środków tymczasowych w celu zapewnienia całkowitej skuteczności orzeczeń sądowych w przedmiocie ochrony dochodzonych praw wynikających z prawa Unii (zob. wyrok z dnia 19 czerwca 1990 r., F., C-213/89, EU:C:1990:257, pkt 21; wyrok z dnia 11 stycznia 2001 r., S., C-226/99, EU:C:2001:14, pkt 19; wyrok z dnia 13 marca 2007 r., U., C-432/05, pkt 67).

8. Na gruncie Dyrektywy 93/13 Trybunał wypowiedział się już o konieczności zapewnienia środka tymczasowego w szczególności w sytuacji, gdy prowadzona jest egzekucja z nieruchomości, w której zamieszkuje konsument (wyrok z dnia 10 września 2014 r., K., C-34/13, EU:C:2014:2189, pkt 66; wyrok z dnia 14 marca 2013 r., A., C- 415/11, EU:C:2013:164, pkt 59).

9. Niemniej jednak, środki tymczasowe mają podstawowe znaczenie nie tylko dla zawieszenia egzekucji prowadzonej wobec konsumentów, ale również w przypadkach, w których konsumenci podejmują czynności prawne w celu wystąpienia o stwierdzenie nieważności określonych warunków umowy (zob. postanowienie z dnia 26 października 2016 r., I. O., sprawy połączone od C-568/14 do C-570/14, EU:C:2016:828). Trybunał wskazywał również, że niezgodne z przepisami powołanej Dyrektywy są regulacje krajowe, które uniemożliwiają sądowi zawieszenie postępowania egzekucyjnego do czasu zbadania podniesionych przez konsumenta zarzutów abuzywności umowy (zob. wyrok z dnia 26 czerwca 2019 r., K., C-407/18, EU:C:1990:257).

10. Sąd odsyłający zwrócił się już w zbliżonej sprawie z pytaniem prejudycjalnym dotyczącym generalnej możliwości zabezpieczenia roszczeń poprzez wstrzymanie wykonywania umowy kredytu, zaś podniesione tam argumenty pozostają aktualne (C-287/22). W szczególności zdaniem sądu odsyłającego dopuszczalne jest udzielenie zabezpieczenia polegającego na wstrzymaniu obowiązku uiszczania rat kredytu. Zasadnicza różnica w stanie faktycznym tej sprawy polega na ogłoszeniu przymusowej restrukturyzacji pozwanego banku, co ma zasadnicze skutki dla dopuszczalności wszczęcia postępowania zabezpieczającego oraz kontynuowania postępowania już rozpoczętego.

11. BFGU stanowi implementację do prawa polskiego Dyrektywy 2014/59. Większość sądów interpretuje art. 135 ust. 1 i 4 BFGU w ten sposób, że całkowicie wyłącza on możliwość orzekania o zabezpieczeniu roszczeń wobec podmiotu, co do którego rozpoczęto przymusową restrukturyzację. Opierają się przy tym na literalnej wykładni tych przepisów. Jedynie niektóre sądy, kierując się różną argumentacją, uwzględniają wobec pozwanego banku wnioski o zabezpieczenie - takie jak w sprawie niniejszej .

12. Trybunał wskazywał już, że Dyrektywa 2014/59 przewiduje korzystanie w wyjątkowych okolicznościach gospodarczych z postępowania mogącego mieć negatywne skutki w szczególności dla praw akcjonariuszy i wierzycieli instytucji kredytowej lub firmy inwestycyjnej, po to, by zachować stabilność finansową państw członkowskich poprzez ustanowienie systemu upadłości stanowiącego odstępstwo od powszechnego prawa postępowania upadłościowego, którego stosowanie jest dopuszczalne jedynie w wyjątkowych okolicznościach i musi być uzasadnione nadrzędnym interesem ogólnym. To że system ten ma charakter odstępstwa, oznacza, że można odstąpić od stosowania innych przepisów prawa Unii, jeżeli przepisy te mogą pozbawić skuteczności lub utrudniać przeprowadzenie postępowania w sprawie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji. Odstępstwa mogą dotyczyć w szczególności ochrony prawa własności przewidzianego w art. 17 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej czy też prawa do ochrony sądowej zagwarantowanego w jej art. 47, gdyż prawa te nie mają charakteru bezwzględnie (zob. wyrok z dnia 5 maja 2022 r., (...) SA przeciwko J., C-410/20, (...):EU:C:2022:351, pkt. 37 i 47).

13. Zwrócono również uwagę, że skoro przymusowa restrukturyzacja odbywa się przy udziale środków publicznych, to brak jest podstaw, aby podatnicy ponosili koszty niezgodnych z prawem praktyk biznesowych banku (zob. opinia Rzecznik Generalnej J. K. przedstawiona w dniu 19 listopada 2020 r., B. (...), F. de R., (...) SA przeciwko V., C- 504/19, ECLI:EU:C:2020:943, pkt. 67-69)

14. W przypadku gdy eliminacja nieuczciwych warunków umownych wiąże się ze stwierdzeniem nieważności umowy kredytu, skutek restytucyjny wskazany w punkcie 39. niniejszego odwołania polega na powstaniu wierzytelności w stosunku do banku o zwrot kwot wpłaconych na podstawie umowy kredytu. Konsument staje się zatem wierzycielem banku, zaś swojego roszczenia może dochodzić w drodze egzekucji (po uzyskaniu wyroku sądu) lub poprzez potrącenie z roszczeniem banku o zwrot wypłaconego kapitału. Ogłoszenie przymusowej restrukturyzacji wyklucza możliwość egzekucji wobec banku, zatem jedyną skuteczną metodą realizacji skutku restytucyjnego staje się potrącenie. Jeżeli jednak konsument wpłacił na rzecz banku kwotę wyższą niż wypłacony kapitał, zostaje pozbawiony takiej możliwości co do nadpłaconej kwoty.

15. Spodziewane ogłoszenie upadłości banku zmieni tę sytuację o tyle, że roszczenie konsumenta powinno zostać zgłoszone do syndyka i tylko wówczas może zostać potrącone. Wierzytelność konsumenta przewyższająca wypłacony kapitał podlega zaspokojeniu na równi z roszczeniami innych wierzycieli, co w praktyce oznacza, że konsument może nie odzyskać tej wierzytelności.

16. Zdaniem Sądu odsyłającego długotrwałość umowy kredytu i specyfika sytuacji po upadku takiej umowy rodzą wątpliwości odnośnie wzajemnego stosunku Dyrektywy 93/13 oraz Dyrektywy 2014/59. Dyrektywa 2014/59 nie przewiduje szczególnych uprawnień dla konsumentów, toteż w świetle orzecznictwa przytoczonego w punkcie 45 i 46 niniejszego odwołania należałoby uznać, że w sytuacji przymusowej restrukturyzacji dopuszczalne będzie ograniczenie praw konsumentów jako wierzycieli banku. Zasadą Dyrektywy 2014/59 jest niepogarszanie sytuacji wierzycieli w stosunku do zwykłego postępowania upadłościowego oraz równe traktowanie wierzycieli tej samej kategorii. Dlatego też pozbawienie konsumenta skutecznej możliwości dochodzenia zwrotu spełnionych świadczeń powyżej kwoty wypłaconego kapitału – choć niekorzystne dla konsumenta – wydaje się odpowiadać celom Dyrektywy 2014/59, gdyż w tym zakresie konsumenci traktowani są na równi z innymi wierzycielami.

17. Jednak wysokość zobowiązań banku wobec innych wierzycieli jest ograniczona datą ogłoszenia przymusowej restrukturyzacji. Po tej dacie wysokość wierzytelności wobec banku (np. wynikające obligacji, które uległy umorzeniu) nie wzrosną, zatem negatywne skutki restrukturyzacji (straty) związane z obniżoną możliwością zaspokojenia czy wręcz z umorzeniem zobowiązania już się nie powiększą. Tymczasem konsument spełniający

po ogłoszeniu restrukturyzacji świadczenia na rzecz banku na podstawie umowy zawierającej nieuczciwe warunki powiększa wysokość swojej straty, gdyż nie będzie mógł już odzyskać spełnionych świadczeń. Możliwość potrącenia jest ograniczona do wysokości wierzytelności banku, a w spodziewanym postępowaniu upadłościowym będzie ograniczona dodatkowymi wymogami formalnymi. Konsument znajdzie się zatem w sytuacji gorszej niż pozostali wierzyciele.

18. Zdaniem Sądu odsyłającego interpretacja wskazanych przepisów Dyrektywy 93/13 i Dyrektywy 2014/59 uniemożliwiająca wstrzymanie wykonania umowy kredytu w stosunku do konsumenta poprzez odpowiednie postanowienie sądu byłaby sprzeczna z zasadą skuteczności. Konsument zostaje wówczas pozbawiony nie tylko możliwości faktycznego uwolnienia się od umowy zawierającej nieuczciwe warunki, ale będzie zobowiązany do wykonywania takiej umowy w sytuacji braku możliwości późniejszego zrealizowania skutku restytucyjnego. Nie można mówić o efekcie odstrasającym Dyrektywy 93/13, gdy prowadzenie działalności opartej m.in. o stosowanie nieuczciwych warunków umownych doprowadza do przymusowej restrukturyzacji banku (a w konsekwencji do jego upadłości), jeżeli takie umowy będą nadal wykonywane przynosząc spodziewany przychód przedsiębiorcy. W takiej sytuacji ogłoszenie restrukturyzacji przez organ państwowy działający na podstawie przepisów prawa europejskiego spowoduje rezygnację konsumentów z dochodzenia przysługujących im praw, szczególnie chronionych m.in. na podstawie art. 38 Karty praw podstawowych.

19. Tymczasem odnośne przepisy prawa krajowego są wykładane przez sądy w sposób wykluczający możliwość wszczęcia postępowania zabezpieczającego względem banku objętego przymusową restrukturyzacją. Taka wykładnia całkowicie pomija uregulowania Dyrektywy 93/13 i pozbawia konsumenta jego praw wynikających z tej Dyrektywy, w tym prawa do uwolnienia się od nieuczciwych warunków umownych. W konsekwencji orzecznictwo sądów odmawia udzielenia zabezpieczenia konsumentom.

20. Powołane przepisy prawa krajowego – zdaniem sądu odsyłającego – stanowią wadliwą implementację art. 70 ust. 1 i 4 Dyrektywy 2014/59/UE, albowiem przepis ten nakłada na państwa członkowskie, aby zapewniały by organ ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji (tu: Bankowy Fundusz Gwarancyjny) posiadał jedynie uprawnienie do ograniczenia zabezpieczonym wierzycielom instytucji objętej restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją możliwości egzekucji zabezpieczeń wierzytelności w odniesieniu do wszelkich aktywów tej instytucji objętej restrukturyzacją i uporządkowaną likwidacją i to jedynie od chwili publikacji obwieszczenia o ograniczeniu zgodnie z art. 83 ust. 4 do północy w państwie członkowskim, w którym instytucja ta ma siedzibę, dnia roboczego następującego po tym opublikowaniu. Dodatkowo organ ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji zobowiązany jest uwzględnić wpływ, jaki wykonanie tego uprawnienia mogłoby mieć na prawidłowe funkcjonowanie rynków finansowych.

21. Tymczasem powołany art. 135 ust. 1 i 4 BFGU całkowicie pomija przesłanki wskazane w art. 70 ust. 1 i 4 Dyrektywy 2014/59. W istocie więc doszło do rozszerzającej transpozycji Dyrektywy 2014/59 do krajowego porządku prawnego w wyniku czego odgórnie zakazano wszczynania wszelkich postępowań zabezpieczających względem podmiotu w restrukturyzacji - co narusza także uprawnienia konsumentów wynikające z Dyrektywy 93/13.

22. Zasadą Dyrektywy 2014/59 jest takie prowadzenie postępowania restrukturyzacyjnego, które nie doprowadzi wierzycieli do większych strat, niż w ramach standardowego postępowania upadłościowego. Sąd odsyłający wyraża wątpliwość, czy ta zasada zostanie zachowana w sytuacjach zabezpieczeń polegających na wstrzymaniu płatności rat kredytu udzielonego przez bank w restrukturyzacji – takich jak w postępowaniu głównym.

23. Art. 146 ust. 1 Prawa upadłościowego wprowadza zakaz postępowań egzekucyjnych w stosunku do majątku wchodzącego w skład masy upadłości. A contrario nauka prawa podaje przykłady roszczeń niepieniężnych związanych z osobą upadłego, np. dotyczących ochrony dóbr osobistych, których egzekucja byłaby możliwa. Zabezpieczenie roszczeń tego rodzaju – jako nie kierowanych do majątku upadłego - jest dopuszczalne w postępowaniu upadłościowym (art. 146 ust. 3). Dotychczas w Polsce nie doszło do upadłości banku, który masowo udzielał kredytów na podstawie umów zawierających nieuczciwe warunki umowne. Dlatego też nie ma dotąd orzecznictwa ani nawet poglądów nauki prawa, które omawiałyby tę kwestię.

24. Z zastrzeżeniem przyszłego orzeczenia Trybunału w sprawie C-287/22 sąd odsyłający pragnie wyrazić stanowisko, że udzielenie zabezpieczenia polegającego na wstrzymaniu obowiązku płacenia rat kredytu wynikających z umowy rozważanej w postępowaniu głównym byłoby dopuszczalne także w postępowaniu upadłościowym. Zabezpieczenie dotyczy roszczenia niepieniężnego o ustalenie nieważności umowy, a takie roszczenie nie ma bezpośrednich skutków majątkowych dla upadłego. Takie zabezpieczenie nie stanowi zabezpieczenia na majątku upadłego w rozumieniu art. 146 ust. 3 Prawa upadłościowego. Konsekwencje majątkowe dla upadłego wynikają natomiast z roszczeń pieniężnych dotyczących zwrotu nienależnego świadczenia jako skutku restytucyjnego wynikającego z zastosowania Dyrektywy 93/13 oraz przepisów implementujących, np. art. 3851 § 1 KC. Dlatego zabezpieczenie tego drugiego roszczenia nie jest dopuszczalne.

25. Skoro zabezpieczenie roszczenia takiego jak w postępowaniu głównym byłoby dopuszczalne w postępowaniu upadłościowym, to wykładnia art. 135 ust. 1 i 4 BFGU odmawiająca udzielenia zabezpieczenia takiego roszczenia pogarszałaby sytuację wierzyciela będącego konsumentem w stosunku do postępowania upadłościowego. A zatem przyjęcie takiej wykładni byłoby sprzeczne z art. 34 ust. 1 lit. g) Dyrektywy 2014/59.

26. Wobec powyższych wątpliwości zachodzi potrzeba wypowiedzenia się przez Trybunał w przedmiocie zabezpieczenia roszczeń związanych z nieuczciwym charakterem warunków umownych określonym w Dyrektywie 93/13 w sytuacji przymusowej restrukturyzacji przewidzianej w Dyrektywie 2014/59.

27. Zdaniem sądu odsyłającego art. 6 ust. 1 oraz art. 7 ust. 1 Dyrektywy 93/13 w świetle zasady skuteczności wymagają - nawet w sytuacji ogłoszenia przymusowej restrukturyzacji - aby w przypadku zainicjowania przez konsumenta przeciwko przedsiębiorcy (bankowi) postępowania, którego celem jest stwierdzenie nieuczciwego charakteru warunków znajdujących się w umowie kredytu, a w konsekwencji także stwierdzenie nieważności umowy oraz dochodzenie zwrotu kwot zapłaconych przez konsumenta na podstawie nieważnej umowy (restytucja), sąd krajowy miał możliwość wstrzymania wykonania takiej umowy kredytu. Tego rodzaju zabezpieczenie nie stanowi uprzywilejowania w stosunku do pozostałych wierzycieli, gdyż nie dotyczy roszczeń o zwrot świadczeń już spełnionych na rzecz banku.

28. Należy jednak wziąć pod uwagę, że pozwanemu bankowi przysługuje roszczenie o zwrot wypłaconego kapitału stanowiące główny element majątku w sytuacji ogłoszenia przymusowej restrukturyzacji. Wstrzymanie spełnienia świadczeń przed osiągnięciem wysokości roszczenia banku wydaje się sprzeczne z celem tej restrukturyzacji, gdyż ogranicza lub spowalnia proces odzyskiwania środków służących przeciwieństwie także zaspokojeniu innych wierzycieli. Ponadto nie jest jeszcze wykluczone, że poza roszczeniem o zwrot wypłaconego kapitału bankowi mogą przysługiwać jeszcze inne roszczenia, o których jest mowa w pytaniach prejudycjalnych w sprawach C-520/21 oraz C-756/22.

29. Z uwagi na powyższe sąd odsyłający proponuje na tak postanowione pytanie udzielić odpowiedzi, zgodnie z którą przepisy w nim wskazane w świetle zasad skuteczności i proporcjonalności należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwiają się one przepisom krajowym i orzecznictwu krajowemu, które uniemożliwia uwzględnienie wniosku o zabezpieczenie poprzez wstrzymanie wykonania umowy kredytu takiej jak w postępowaniu głównym pomimo objęcia banku przymusową restrukturyzacją, jeżeli konsument spełnił już świadczenia należne bankowi, czego ustalenie należy do sądu krajowego.

Zawieszenie postępowania

30. Zgodnie z art.177§1 pkt 3¹ kodeksu postępowania cywilnego, sąd może zawiesić postępowanie z urzędu jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku postępowania toczącego się przez Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Z uwagi na wpływ odpowiedzi na pytania na treść rozstrzygnięcia w sprawie, należało to uczynić w niniejszej sprawie.

Sędzia Piotr Bednarczyk